

PUBLICACIONES

Azpeitia: Gizarte, Kultura eta Pentsabideak

Juan Madariaga Orbea

Azpeitiko Udala, Gasteiz, 2010

Hemen iruzkintzen dudana lana Azpeitiari Herri Gutuna eman zitzaionetik 700 urte igaro direla ospatzeko Udalak argitaratutako bildumako liburuetakoa bat da, Nafarroako Unibertsitate Publikoan lankide dudana Juan Madariaga historialariak idatzia. 425 orrialde ditu eta CD bat, eta euskarara txukun iraulia dago, batzuetan harrigarri gertatzen diren itzulpenak aurkitu arren. Diskoan, berriz, jatorrizko bertsioa biltzen da, gaztelaniazkoa.

Honelako lana euskarara iraultzeak erabaki batzuk harrarazi dizkio itzultzaileari, historialariek erabiltzen duten teknolektoari dagozkionak edo onomastikarion langai diren izenen arloan koka ditzakegunak, ez beti hartzen errazak, euskaraz oraindik hainbeste gauza finkatzeko baitaude. Ariak behartzen, ordea, eta ezin ihes egin, nahi izanda ere. Zenbait aldiz informazio pittin bat galtzen da, agiri eta paper zaharretan azaltzen diren euskarazko hitzak “itxuragabeturik” daude, zuten nabarmentasuna lausoturik gelditzen baita euskarazko testuan, edo zeharo desagertzen. Adibidez, hogeita bosgarren orrialdean “...*batik bat oihalzatiak eta parpailak eta burdinazko*

eltzeak” dugu, erdarazko bertsioan “...alguna porción de lencería y encajes y ollas de hierro que llaman tupias” emateko. Antzetsuko zerbait gertatzen da *txartel* hitzarekin aintzineago (52. or.), edo *tontorras*-ekin (67. or.), baina ez orrialde bereko *mutil*-ekin, ez dakigu ongi zergatik.

Onomastikari doakionez, toponimoak euskal grafiarekin ematen dira, inoiz baita beharrik ez zenean ere (*Kaskante* euskarazko itzulpenean, *Cascante* gaztelaniazko bertsioan, 53. or.), baina antroponimoak –bertan azaltzen diren toponimoak barne– zeuden-zeudenean uzten dira euskarazko bertsioan ere, hots, ez dira euskal grafiarekin idazten, are gutxiago euskarara egokitzen, nahiz batzuetan azentu grafikoak-eta kentzen diren. Erraterako, 53. orrialdean berean *Xabier de Aguirre* eta *Mariano Jose de Lascurain* da euskal testuan ageri dena, erdarazkoan azaltzen diren *Xabier de Aguirre* eta *Mariano José de Lascurain*-en ordainetan. Erran behar da, halarik ere, egileak berak erdarazko testuan toki izenak, herrienak beti eta baserrienak maiz, euskal grafiarekin ematen dituela eta honek eraman dukeela itzultzailea jokatu duen bezala joka-

tzera, edo menturaz jokabide horretan lagundu diola.

Ni ez naiz nor historiaren inguruko kontuak iruzkintzeko eta ez naiz horretan sartuko, nahiz edozeinek ikus dezakeen lana biziki ongi dokumentatua dagoela, egileak zertaz ari den badakiela eta ukitzen dituen gaien inguruko bibliografia aberatsa dela. Ez da aditua izan behar horretaz ohartzeko. Lot nakion, bada, nire ezagutza murrizten barnean sartzen diren bi puntu ukitzeari: onomastika kontuak lehenik, eta Azpeitiko euskararen ingurukoak gero.

Aurrenekoa, onomastikaren gainekoa, hirugarren atalean lantzen da, euskaraz *izendatu*, *aipatu*, *ezizena jarri*, *adierazi*, *nabarmendu* itzuli denean. Arrunt kapitulu erakargarria da hau dokumentu zaharretarik, argitaratu direnetarik eta oraino argia ikusteko daudenetarik goitizenak diren harribitxiak ateratzen saiatzen garenondako; erakargarri diot besteak beste Azpeitia bezalako herri handi batean gauzak nola ziren ikusteko abagunea ematen digulako, hein batean bederik, bai eta, nahi izanez gero, oraingo egoerarekin alderatzeko ere. Madariagak aipatzen dituen izengoitien artean, badira han-hemenka maizkara aurkitzen ditugunak, *luzea*, *txiki* edo *txikarra* adibidez, baina *Sagutxikia* (“un muchacho bajete, que según luego le informaron era conocido con el nombre de Bernardo el chiquito, que a donde se metía, con el nombre vulgar de saguchiquia” bezalakoak ez dira ohikoak, animalia izenetan jatorri dutenak ugariak izanagatik; Azpeititik atera gabe, Madariagak berak biltzen duen *Axari* (*Asari*), *Motxala*, *Ollua* edo *Sagua* ere aipa daitezke, ikusirikako *Sagutxikia* ez ezik.

Goitizenak harribitxiak dira nire irudituan, erran bezala, baina anitz al-

diz zuzen ulertzea arras nekeza gertatzen da, Madariagak dioen bezala, “...dela pertsona horri gertatutako zer-baitetik zetorrelako, dela hitz egitean erabiltzen zuen makuluren bat zelako”. Hau, jakina, ez zen bakarrik gurean gertatzen; hona hemen Antounek 1968ko “On the Significance of Names in an Arab Village” artikuluan biltzen duen Jordaniako lekukotasuna:

Another man is referred to by the nickname *el hamshari*, a Turkish word meaning countryman. His father served with the Ottoman army in Turkey during World War I. After the termination of hostilities he returned home. He greeted the first man he saw in the village with a salutation: “Hello, countryman” (*kifak ya hamshari*). The event was recorded with the nickname, which has remained with the family ever since.

Ez da hau, ordea, beste izengoiti askoren kasua, eta ez naiz gorputz ezaugarriren bat salatzen dutenez ari, ez naiz *Buruzuri* edo *Burugorri*-ren modukoez ari, egileak dakartzan *Berritsu* edo *Kontentu* izaerazkoez baizik, eduki ere aski sortze-arrazoi argia ohi baitaukate honelakoek.

Atal berean izengoitiak ez, baizik hipokoristikoak direnak ere aipatzen dira, baina ez egileak bi arloak, izengoitiena eta hipokoristikoena, nahasi dituelako, bibliografiaren beharrik ez duen Fdo. Mayorak karrikaratu berri duen goitizenen gaineko liburuan ardua egiten duen bezala. Madariagak espresuki dio badirela “izen batzuk izentzat hartzeko modukoak, baina ia-ia ezizentzat ere hartzeko modukoak. Halakoak dira benetako izen batetik eratorritako izendapen popularrak”. Egia da *Pello*, *Txartin*, *Txomin* eta bestek *alias*, *clamado*, *llamado* eta

abarren laguntza izaten dutela agirietan frankotan –ez beti, alabaina, ezta inguratzekorik ere–, baina ez berez goitizenak zirelako, gehienetan behintzat, bereziki garai batetik aitzina euskal izen neutroek (*Petri, Martieko, Domiku*-ren tankerakoek) lekurik ez izanik erdaratik hartutakoen aldaera palatalizatu-eratorriak ibiltzen zirelako baizik, oro har erranda eta zehaztasunetan sartu gabe, hau ez baita hori egiteko lekua.

Nolanahiko gisan, zilegi dela uste dut, amerikar gehienxkoenek egiten duten eran hipokoristikoak eta izengoitiak zaku berean sartzea, baina hemen hizkuntza bakoitzaren nortasunarekin egiten dugu talka: ingelesa eta euskara aski urrun daude elkarrengatik alderdi askotatik, eta erraten direnak ongi funtsatu behar dira, definiziotik hasirik, Mayorarena bezalako lan batean.

Itzul nadin Azpeitira. *Ignazio izatearen garrantzia* izeneko puntuan, atal berean, *Ignatius* izenaren gainean dihardu Madariagak eta erraten *Iñigo Yañez de Oñaz y Loyola* zuela berezko izena Eneko Loiolakoak, baina “*Ignatius* hartzea erabaki” zuela, “*ignis* edo suaren erreferentziarekin, Kristoren sua kasu honetan”. Gehitzen du *Iñigo* hori “*Eneko* euskal izenaren aldaera” dela, baina ahantzi zaio *erdal* edo *erdarazko* sartzea, *Iñigo*, jende askok bestela uste badu ere, haren, *Eneko*-ren erromantzeko forma besterik ez baita, *Éneko* azentuatzen zen formatik abiatuak sortua. Zernahi gisaz, puntu honetan gure arreta piztu dutenak Azpeitiko zenbait handikik XVIII. mendean hurrei paratzen zizkieten izenak dira. Nik nire bizitzan ezagutu dudak –bekoz beko eta mokoz moko erran nahi dut– izenik luzeena Andaluziatik etorritako neska batena da, *María Antonia Purificación Josefá* zeritzanarena hain justu. Hau niretako oso lu-

zea bada, huskeria da Madariagak biltzen dituenen aldean: 1754an jaiotako neska bati *Manuela Ramona Maria Josepha Ygnacia Vizenta Agustina Antonia* izena ezarri zioten Azpeitian eta hiru urte beranduago sortutako ahizpari *Maria Xaviera Ramona Josepha Ygnacia Vizenta Teresa Gregoria*. Hauek, nonbait, ez ziren salbuespenak kapare-zaldunen umetan, *Maria Xaviera* jaio zen urte berean mundura etorritako beste neska bat *Maria Concepcion Manuela Josepha Ygnacia Xaviera Antonia Thimotea Sebastiana* deitu baitzuten, Azpeitian berean.

Gure interesekoa den beste atala, gorago erran bezala, zazpigarrena da, euskaraz *Hizkuntza “arrunta” versus hizkuntza ofiziala* izena duena. Hemen oraindik ere erabat euskalduna den Azpeitia herriaren historia soziolinguistikoa egiten du Madariagak, edo antzetsukoa dena, soziolinguistika historikoa, hots, historian zehar, azken mendeetan, bertan zenbat ziren euskaldun elebarrak, zenbat elebidunak eta zenbat bakarrik gaztelaniaz zekitenak zehazten saiatzen da, datuak betiere artxiboetatik eta idatzitako testu eta liburuetatik atereaz, hots, artxiboetako dokumentuetatik eta, adibidez, Larramendi jesulagunaren *Corografía de Guipuzcoa* edo Iztuetaren *Gipuzkoako Probintziaren Kondaira* bezalako lanetatik. Egia erran, bi liburu hauetako datuak Gipuzkoa osoari dagozkio, ez Azpeitiari bakarri; Madariagak dioen bezala, gipuzkoarren %83 euskaldun hutsak ziren XIX. mendean hasiera hartan, eta %8,3k, herritik kanpoko jendeak osotutako multzoak, gaztelania bakarrik hitz egiten zuen. Horietaz gainera, %3,3 elebidunak ziren eta “gainerako %5ak euskara eta gaztelania hitz egiteko ahalegina egin arren, biak txarto egiten zituen.

Beste modu batera esanda, gipuzkoar guztiak [gehienak, alegia], herritarren %91,7, euskaldun hiztunak ziren”.

Politena da Azpeitiko euskararen egoera aztertzeko dokumentuek lisakarretan zutela iturri, hauek sortzen zituzten agirietan, holakoetan garbi ikusten baita nork zekien gaztelaniaz, nork bakarrik euskaraz, e.a. Dena dela, eta autoreak egokiro oroitarazten digun bezala, kontuan izan behar da euskara Azpeitian, Euskal Herriko gainerako tokietan bezala, debekatua zegoela erabat eremu ofizialetan, hizkuntza arruntzat hartzen zela, goragoko adierazpen kultuutarako balio ez zuen hizkuntzatzat. Halarik ere, azpeitiar gehien-gehien hizkuntza bakarra izan da luzaz, eta eskribauek eta apezek egin behar izan dituzte itzultzaile lanak mendeetan zehar, gero, testu ofizialetan, ia gaztelania besterik azaltzen ez bada ere.

Egileak dioen bezala, Azpeitian arazorik ez euskaraz hitz eginez bizitzeko, baina herritik aterata hamaika gorabehera eta arrisku izaten ziren. Etsenplu ona Xaviera de Bauchon izena zuen hogeitau urte inguruko azpeitiar jostunarena: hiru urte eman behar izan zituen giltzapean Gasteiz erdaldunduan bi soldadurekin tontakeriatan ibili eta gauzak gaztelaniaz azaltzeko gaitasunik ez izateagatik.

Azpeitiko euskararen garapenean edo atxikimenduan Loiolako jesulagunek munta handia izan dute, egileak dioenez gehienbat euskaraz mintzo baitziren, domingotarrak ez bezala, hauek erdaraz eta euskaraz egiten baitzituzten predikuak, herriko erdaldun bakarrak, edo erdaraz ulertzeko gai ziren bakarrak, goi mailetako jende bakan batzuk baizik ez baziren ere. Hutsune nabarmena gelditu bide zen Azpeitian jesulagunak kanporatu zituztenean.

Euskararen erabilerarekin –edo erabilera ezarekin– batean, arrunt jaikingarri suertatzen da apezek ibiltzen zuten hizkera zein zen pittin bat behintzat ezagutzea. Hemen aipatzekoa da 1816an Ignacio Nicolás de Odriozola izeneko erretore sutsuarekin gertatu zena: Natibitatearen aurreko mehe-egunean, huts eginda, haragia jan zitekeela erran omen zuen pulpitutik, nahi gabe nonbait, baina gero atzera ez egin nahi eta kontrakoa proposatzen zuten beste apezei erreferentzia eginez “nere atze motzak bestera esanagatik nik esana egin behar dezube, bada ni naiz zuben artzaia” erran omen zuen, gaztelaniaz idatzi dokumentuan biltzen denez. Ez hori bakarrik, herriko plazan gertatzen zena ikusirik, zorrotz xamarra izaki-eta nonbait gure erretorea, su eta garretan, herriko emakumeak *susara* zeudela bota omen zuen, eta herritarren haserrea piztu jakina, ez baitzen hura hitz egokia elizan jende aurrean erabiltzeko.

Euskarak eremu ofiziala eta idatzia itxia eta galarazia zuen, eta beharbada horregatik, hein batean behintzat, ahozkotasunak loraldi ederra izan zuen, hots, bertsogintzak. Madariagak dioenez, Gipuzkoako inprimategi batzuek garrantzi handia izan zuten loraldi horretan, bertsolariek moldatutako bertsoak paperean jarri eta zabaltzeko bide ematen zutelako. Garrantzi handikoak izan ziren, orobat, Antoine Abadia jaunak lehen aldiz Urruñan 1853an eraturako lore joko edo euskal jaiak, hauen oinarria euskara, erlijioa eta foruak baitziren, erromantizismo garai hartan. Berrogei urte beranduago, 1893an, Azpeitian ospatu ziren jaiak, eta Abadia beraz gainera, Dogson, Azkue, Txomin Agirre eta Felipe Arrese Beitia izan ziren, azken hirurak bertsolarien lanen neurtzaile. 1901ean berriz ospa-

tu ziren jaiak herrian, Abadia hil eta ondoren, eta ordukoan Arturo Campión iruindarrari egokitu zitzaion sari-banaketa ekitaldiko mintzaldia egin beharra.

Idatzizkoaz den bezainbatez, ikusi dugu arlo hau debeku zela euskararendako, baina, hala ere, Madariagak dioenez, Azpeitiko sei euskal testu ditugu, ez baita gutxi, autorearen irudituan, beste lekuetan ohi denaren aldean: testu horietako bat, udal ordenantzak, egileak berak aldizkari honetan argitara emana da; bestea testu militarra da, 1834an, karlistaldi bete-betean Martin Nabarro komandanteak Leitzatik Azpeitiko alkateari zuzendutako ofizioa, bi mila eta bostehun errazio janari eskatuz eta ehun eta hogeiterrazio zaldale.

Bukatzeko, azpimarratu nahi nuke Madariagak atal honetan batez ere –baina ez bakarrik, gorago ikusi bezala– erdarazko dokumentazioan

sakabanaturik dauden euskarazko hitzak ere aipatzen dituela, gehientsuenak burdinoletoak lanetakoak, beste batzuk nekazalgoko hizkerakoak eta beste zenbait beste eremu batzuetakoak: *bergamailua, burdinzeria, epailea, gabia, goiara, hauspoa, zidarra, bilduma, itulari, nekazari, metatxoa, handikoa, txano, segizio* eta beste. Hau, erran beharrik ez dago, ezinbestekoa da euskal hiztegia behar bezala ezagutzeko, euskaraz idatzitako testuetan agertzen ez diren hitzak ere azaltzen direlako, artetan.

Labur-bilduz, lan interesgarria dugu Juantxo Madariagaren liburu hau euskal onomastikan eta euskarenen historian sakonduz joateko, beste urrats bat, metodologia egokiarekin egina. Araiz ez da egilearen azkena izanen.

Patxi Salaberri

Nafar euskaldun gazteen ahozko diskurtsoa

Orreaga Ibarra Murillo

Nafarroako Unibertsitate Publikoa, Iruñea, 2011

Nafarroako Unibertsitate Publikoak berriki argitaratu duen liburu bat ailegatu zaigu eskura. Unibertsitate horretako irakasle batek idatzi du, dialektologian ibilbide luzea egin duen Orreaga Ibarra Murillo irakasleak. Liburuaren izenburua irakurriz “Nafar euskaldun gazteen ahozko diskurtsoa” argi gelditzen da zein den haren xedea: XXI. mende hasierako hamarkada hauetan euskaraz mintzo den nafar gazte jendearen hizkera deskribatzea. Izan ere, Nafarroako (bereziki, Iruñerriko) gazte euskaldunen hizkeraren datu errealak bildu eta aztertu dira liburuan, hizketa ekintza hori gertatzen den ingurune kultural eta antropologikoan txertaturik. Solasaldi libre hauetan mota guztietako gaiak jorratu dira, gehienak ikasleen munduari loturikoak: ikasgaiak, irakasleak, elkarren arteko harremanak, bidaiak, musika, gertakizunak eta beste.

Egileari, oroz gainera, gazteen ahozko estilo arduragabekoa intesatzeko eta, horregatik, metodologia berritzaile batez baliatu da lana aurrera eramateko, izan ere, gazteek berek eginiko grabaketetan oinarritu da, ikertzaileak elkarrizketan parte hartu gabe eta, ondorioz, hura bal-

dintzatu gabe. Ikerketa honetan parte hartu duten gazteak 15-27 urte bitartekoak izan dira, nerabeak eta gazteak, institutuetoako edo unibertsitateko ikasleak, euskaraz era idatzian zein ahozkoan komunikatzeko erabat gai direnak, Iruñekoak edo Iruñerrikoak gehienak.

Jakina da euskara, edozein hizkuntza bezala, aldakuntza etengabe dagoela, are gehiago gure egunotan hainbat eta hainbat gazte txiki-txikitatik euskaraz ikasten baitute. Izan ere, euskara erabiltzen duten hiztunen kopurua handitzen den neurrian, euskararen barnean gertatzen diren aldaketak handituz doaz hein berean. Gazteak, gazteak direnez gero, maila guztietan aldaketan aldekoak dira, bai eta hizkuntzaren alorrean ere, eta modu berriak garatzen ari dira euskaraz. Molde berriak ego kiagoak begitantzen zaizkie haien arteko harremanak bideratzeko edota, bestela, beren arteko komunikazio fatikoa indartzeko. Euskara hizkuntza bizia den aldetik aldatu eta garatzen ari da pixkanaka-pixkanaka, baina etengabe eta oneoro.

Bestalde, hizkuntza baten eguneroko erabilera hutsa aldaketak eragiteko nahikoa dela onarturik, ez dugu

ahaztu behar euskararen ondoan bi erdara indartsu ditugula euskararengan tai gabe beren eragina hedatzen. Finean, arrazoi batengatik edo beste-arengatik gazteek erabiltzen duten euskara aldatzen ari dela begi bistakoa da. Aldaketa hauek, batez ere, hiztegia eta pragmatikaren alorrean gertatzen dira, eta horiek dira liburuan bereziki aztertzen direnak, alde morfosintaktikoan eta fonetikoan ematen ari diren aldaketak guztiz baztertu gabe. Hizketa gaiak, gazteek darabilten hiztegia, erdaratiko kalkoak, harridurazko esaldiak, lokailuak eta gainerakoak nabarmen aldatu dira azken hamarkada hauetan, nabaria baita Iruñerriko gazteek egun darabilten hizkera trantsizioko garaian Iruñerriko gazteek erabiltzen zuten euskaratik oso urrun dagoela.

Aldaketa hauek guztiak bildu, ikusarazi eta formalizatzeko asmoz egileak zazpi ataletan banatu du bere liburua:

1. Lehenbiziko atalean, sarreraren ondoren, ikerketa eremua definitu ondoren, lagunarteko hizkeraren ezaugarriak jorratzen dira. Izan ere, gazteen hizkeraren ezaugarri behine- nek lagunarteko hizkeran dute beren isla zuzena. Ibarrek dioenez, berezko- tasuna, naturaltasuna eta plangintzarik eza dira lagunarteko hizkeraren ezaugarri nabarmenenak, gazteak hizkuntzaren erregistro arduragabe-koaren sortzaileak baitira. Egilearen iritziz hizkuntza arduragabe honek ezaugarri berezkoak ditu, hala nola, gaurkotasuna, bat-batekotasuna eta adierazkortasuna, betiere sintaxi zuzena bigarren mailan utziz.

2. Bigarren kapituluan, gazte hizkeraren atal garrantzitsu bati hel- tzen dio, lexikoaren erabilerari, hain zuzen ere. Alor honetan, gazteen le- xikoaren ezaugarri interesgarri ohi- koenak jorratzen dira: teknizismoak, anglizismoak eta, jakina, gaztelania-

ren eragin lexikala. Atal honetan hitz berriak sortzeko mekanismoak az- tertzen dira, alegia, zein atzizki, au- rrizki edo laburtzapen erabiliko duten egungo hitzak asmatzeko. Gisa berean, Ibarrek erakusten du zein den gazteen artean ohikoena den fraseologia eta gaztelaniaren eta ingelesaren eragina esapide berri hauetan.

3. Hirugarren kapituluan hizkun- tza-ukipena, kode-aldaketa, transfe- rentzia eta interferentzia aztertzen dira. Atal honetan hizkuntzen txan- daketa edo *code-switching* delako gertakariaren gaien sakontzen da, bai eta hura eragiten duten faktore- tan ere. Hizkuntzen txandaketa oso bilakaera ohikoa da gazteen hizke- ran, eta horrek dakar hein handi ba- tean, hizkuntzaren konbergentzia, alegia, bi hizkuntzetan egitura ber- berak errepikatzea. Gazteek euskaraz hitz egiten dute eta modan dauden esaldiak erabiltzen dituzte, gaztela- niaz zein euskaraz. Kode txandaketa gertatzen da gazteentzat adierazga- rriagoa eta esanguratsua delako, bi hizkuntzak txandakatzea gazteen hizkeraren ezaugarri bereizleatariko bat izateraino helduz.

4. Laugarren atalean egilea gazteen hizkeraren analisi soziolinguistikoaz arduratzen da. Kapitulu honetan gazteen euskarari buruzko hainbat jarrera eta iritzi aztertzen dira, horie- xek eragin zuzena baitute bai hiz- kuntzan, bai eta horren eguneratze praktikoan ere. Atal honetan, gazte taldeak aztertzen dira. Egungo gizar- te modernoan talde euskaldun des- berdinak ikusten ditugu, gure gizarte anitzaren isla, eta talde ba- koitzak bere ezaugarri bereizleak ditu, bai eta hizkera mailan ere. Atal honetan talde horien hizkuntz joka- moldea aztertzen da.

5. Bosgarren kapituluan egilea pragmatikaren inguruan aritzen da,

hizkuntzaren erabilerari berebiziko garrantzia emanaz. Kapitulu hone-tan ezagutuko ditugu zeintzuk diren gazteen diskurtsoaren lokailu eta markatzaile behinenak, enuntzia-tuen kateamendua nola lortzen du-ten, zeintzuk diren haiek erabiltzen dituzten agur egiteko eta tratatzeko formulak. Izan ere, aldaketa handia gertatu izan da alor honetan eta, gisa berean, interjekzioak, ezeztapenak eta baieztapenak egiteko eta buka-tzeko formulatan, eta enuntziatuen beraien hitzen barneko ordenean ere bai.

6. Seigarren atalean ezaugarri fonetikoaren aldaketa aztertzen da. Sistema fonetikoaren ustezko egon-kortasuna zalantzan jartzen da atal honetan. Gazteen joera fonetikoaren ezaugarri berriak nabaritzen dira, bereziki, txistukariaren neutralizazioan, yeismoaren hedapenean eta prosodia-ren osagaien trataera berritzailean.

7. Azkenik, zazpigarren kapitulu-lua ondorioen kapitulu dugu. Atal honetan erakusten da nola egungo gazteen euskara gero eta eklektikoa-go den, nola belaunaldi berrien euskararen eta ahozko harremanetara-ko erabiltzen duten euskara batuan, erdarakadak, euskalkiak eta bestela-ko hizkerak normaltasunez nahasten dituzten.

Egileak ondorioztatzen duenez, hezkuntza sisteman euskara ikasi eta bigarren hizkuntza gisa erabiltzen du-ten gazteek berek onartzen dute asko-

tan, hitz egiteko orduan, naturaltasun falta somatzen dutela haien mintzoan eta konturatu ere egiten dira batzue-tan diskurtsoa bera gaztelaniaz eraiki-tzen dutela. Nolanahi dela ere, oro har, egileak ondorio positiboak ikus-ten ditu gazteek euskararengan sortu duten iraultza linguistiko honetan: “jargoiak egotea hizkuntza orokorra aberasteko arrazoia da, giza hizkun-tzari esleitu ohi zaion sormena be-rresten duena”.

Liburuaren amaieran Iruñerriko gazte hizkeraren elkarrizketa hautatu batzuk agertzen dira. Osotara hoge-i elkarrizketa dira, gazte talde anitze-takoak, hainbat egoera eta hizketa-gai jasotzen dutenak. Nafarroako gaur egungo gazte euskaldun hizke-raren datu errealak dira, eguneroko ahozko komunikazioan sortuak.

Komunikazioa giza ekintza kon-plexua da, aberatsa, beharrezkoa, eta ikuspegi akademikotik, disziplinar-tekoa berez. Honenbertzez, alor an-iztetako berezilariek badute hemen zer irakurri, adibidez, soziolinguisti-kan, dialektologian, diskurtsoaren azterketan edota, hizkuntzalaritzaz haratago, gizarte eta giza zientzien gainerako alorretan aritzen diren guztiek, eta, oro har, hizkuntzak maite, euskara maite, hizkuntza gu-txiagotuak bereziki maite dituzten horiek guztiek.

Juankar Lopez-Mugartza

